MARMARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER
PRATİK ÇALIŞMA-4
SORULAR
II. Eğitim (Tek) Bütünleme Sınavı (12.06.2015)

OLAY I

Aşağıdaki ihtimallerde hangi suç/suçların oluşacağını suçun özel görünüş şekillerini dikkate alarak, fail ve mağdurlarını da göstererek açıklayınız.

1) (A), (B) ve (C), (D)'yi öldürmek için birlikte hareket ederler. (A) silahı dolu olmasına rağmen, bir el ateş edip (D)'yi yaraladıktan sonra pişman olur, (B) ve (C)'yi suç işlemekten vazgeçirmek için elinden gelen bütün gayreti göstermesine rağmen, (B) ve (C) silahla ateş etmeye devam eder ve (D)'yi öldürürler.

2) (D)'yi öldürmesi için (B) ve (C)'yi azmettiren (A), (B) ve (C)'nin (D)'yi yaralamasından sonra, olay yerine gelip, pişman olduğunu söyler, (B) ve (C)'yi ikna ederek (D)'nin ölmesini engeller.

3) (D)'yi öldürmesi için (B) ve (C)'yi azmettiren (A), (B) ve (C)'nin (D)'yi yaralamasından sonra, olay yerine gelir ancak bütün çabalarına rağmen (D)'nin ölümünü engelleyemez.

4) (A), (D)'yi öldürmesi için (B) ve (C)'ye 100.000 TL para verir. Parayı alan (B) ve (C), (D)'yi öldürmekten vazgeçer ve 100.000 TL ile ortadan kaybolur.

OLAY II

Apartman görevlisi (A), site sakinlerinden toplanan aidatı, ortak giderler için kullanması gerekirken, bir kısmı ile oğlunun okul harcını öder. Bir sonraki ay toplanan aidattan ise kredi kartının eksik kalan kısmı için kullanır. Site yöneticisine ise, söz konusu miktar ile temizlik malzemesi aldığını söyler.

5) Olayda hangi suç ya da suçların oluştuğunu suçun özel görünüş şekillerini de dikkate alarak açıklayınız.

6) Site yöneticisi, (A)'nın aidatı şahsi işleri için kullandığını öğrenir. Bunun üzerine (A), bankadan kredi çekerek, kullandığı parayı faiziyle birlikte iade eder. Bu durumda (A)'nın cezai sorumluluğunda herhangi bir değişik olur mu? Açıklayınız.

7) (A) daha önce işlediği taksirle yaralama suçundan dolayı 6 ay hapis cezasına çarptırılmış ve cezası ertelenmiştir. Olaydaki suçu deneme süresi içinde işlemiştir. Müdafi olayda işlediği suç bakımından erteleme ehliyetini kaybettiği ve hakkında tekerrür hükümlerinin uygulanacağı düşüncesindedir. Bu hususu gerekçeli olarak değerlendiriniz.

8) (A) daha önce işlediği taksirle öldürme suçundan dolayı 3 yıl hapis cezasına çarptırılmış ve cezasının belli bir kısmı ceza infaz kurumunda infaz edildikten sonra koşullu salıverme hükümlerinden faydalanmıştır. Olaydaki suçu denetim süresi içinde işlemiştir. Taksirle öldürme suçu yönünden verilmiş olan koşullu salıverme kararını bu çerçevede değerlendiriniz.

OLAY III

Beyaz eşya ticareti ile iştigal eden (A), uzun süredir taksitlerini ödemeyen (B)'den mağduriyetini bir nebze olsun gidermek düşüncesiyle, orijinal olduğunu belirterek defolu bir buzdolabını (B)'ye satar ve ücretini peşin olarak alır.

9) Olayda hangi suç ya da suçların oluştuğunu fail ve mağdurlarını da göstererek varsa nitelikli halleri ile birlikte belirtiniz.

10) Olayda (A)'nın sahibi olduğu şirket hakkında herhangi bir yaptırım uygulanabilir mi? Açıklayınız.

11) (A)'nın tatil amacıyla gittiği Almanya'da işlediği iddia edilen kasten yaralama suçu dolayısıyla Almanya'ya iade edilmesi mümkün müdür? Açıklayınız.

12) (A), Almanya'da, Türk vatandaşı (C)'ye karşı işlediği kasten yaralama suçundan dolayı Alman Mahkemeleri tarafından yargılanmış ve adli para cezasına mahkum edilmiştir. Bu suç dolayısıyla Türkiye'de tekrar yargılanması mümkün müdür? Bu cezanın olayda işlenen suça bir etkisi bulunmakta mıdır? Açıklayınız.

METİN SORULARI

13- TCK'nun 55 inci maddesinin 2 nci fıkrasında; *"Müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere elkonulamadığı veya bunların merciine teslim edilmediği hallerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsaderesine hükmedilir"* denilmektedir. **a)** Burada hangi müessese düzenlenmiştir? Açıklayınız. **b)** Akıl hastasının işlediği suçta kullandığı eşya müsadere edilebilir mi? Açıklayınız.

14-a) Kasten işlemiş olduğu bir suçtan hapis cezasına mahkum olan ve cezası kesinleşen kişi, **a)** henüz cezaevine girmemiş ise, **b)** cezaevinde ise, **c)** koşullu salıvermeden faydalanmış ve deneme süresi içindeyken milletvekili seçimlerinde oy kullanabilir mi?

15- Gün para cezası kavramını örnek vererek açıklayınız.

KARAR İNCELEMESİ

Aşağıdaki kararı a) hukuki uyuşmazlık, b) kanaatinizi belirterek inceleyiniz.

"*…Sanığın hırsızlık suçunun konusunu oluşturan aracın kapısına zarar verip, kontak kilidini kırarak düzkontak yapıp çalıştırarak aracı götürmesi suretiyle çalması şeklindeki olayda, eylem gerçekleştirilirken suç konusu aracın direksiyon muhafazasının kırıldığı ve sağ ön kapının zarar gördüğü sabittir. Sanığın suç konusu araçla ilgili olarak hırsızlık eylemini gerçekleştirebilmek için araçtan bağımsız olan başkaca bir mala zarar vermesi söz konusu olmayıp, bizzat suç konusu olan araç üzerinde meydana gelen bir zarar bulunmaktadır. Burada suçun konusunu oluşturan mal, aracın tamamı olup, zarar da aracın çalınmasıdır. Bu nedenle sanığın, suça konu aracın kapısına zarar verip düzkontak yaparak çalması biçimindeki eylemi nedeniyle hırsızlık suçunun yanında, ayrıca mala zarar suçundan da hüküm kurulması isabetli değildir…*" **(YCGK., 21.01.2014, 2013/686, 2014/19).**

CEVAPLAR

OLAY I

1) Olayda (A), iştirak halinde işlediği suçun icra hareketlerinden vazgeçmiş, diğer suç ortaklarının da suçu işlememeleri için elinden gelen bütün gayreti göstermiştir. Ancak buna rağmen (B) ve (C), (D)'yi öldürmüştür. Bu durumda (A)'nın sorumluluğunu belirlerken iştirak halinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçmeyi düzenleyen TCK m. 41 hükmüne bakılmalıdır. TCK m. 41/1 uyarınca iştirak halinde işlenen suçlarda, sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı, gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır. Ayrıca TCK m. 41/2-b'de suçun gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması halinde de gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanacağı hükmü yer almaktadır. Bu hükümlerden yola çıkarak, suçun icrasından kendi iradesiyle vazgeçen (A)'nın, elinden gelen bütün gayreti göstermesine rağmen neticenin gerçekleşmesine engel olamadığı bu durumda sorumluluğu, TCK m. 41/1

ve m. 41/2-b gereği, gönüllü vazgeçme hükümlerine göre belirlenecektir. Gönüllü vazgeçmeyi düzenleyen TCK m. 36'da "fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır" denilmektedir. O halde (A) bakımından kasten yaralama, (B) ve (C) bakımından ise kasten öldürme suçundan dolayı sorumluluk söz konusu olacaktır.

2) Azmettiren fail olmadığı için, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçmesi söz konusu olmaz. Ancak azmettiren, kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önleyebilir. Bu sebeple azmettirenin TCK'nın 41 inci maddesinin birinci fıkrasındaki gönüllü vazgeçmeden yararlanabilmesi için kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlemesi gerekir. Olayda (A), kendi çabasıyla (B) ve (C)'yi ikna ederek suçun tamamlanmasını engellemiştir. (B) ve (C) de, (A)'nın telkinlerine uyarak suçu tamamlama imkanları varken bundan vazgeçmiştir. Bu sebeple, her biri gönüllü vazgeçmeden yararlanabilir ve kasten öldürmeye teşebbüsten değil, kasten yaralama suçundan sorumlu olurlar.

3) (D)'yi öldürmeleri için (B) ve (C)'yi azmettiren (A), (D) yaralandıktan sonra olay yerine gelerek ölümünü engellemeye çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Burada ölüm neticesinin gerçekleşmemesi konusunda (A)'nın bütün gayretine rağmen netice gerçekleşmiştir. TCK m. 41/2-b'ye göre, iştirak halinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçenin tüm gayretine rağmen suç işlense dahi, vazgeçen kişi gönüllü vazgeçmeden yararlanabilir. Somut olayda (A)'nın bütün gayretine rağmen suç işlendiğinden, hakkında gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanabilecek ve bu sebeple yalnızca kasten yaralama suçundan sorumlu olacaktır. (B) ve (C) ise kasten öldürmeden sorumlu tutulur.

4) Azmettirenin cezalandırılabilmesi, fail tarafından fiilin tamamlanmasına veya en azından teşebbüs aşamasına varmasına bağlıdır (m. 40/3). Azmettirilen fiilin icrasına henüz başlamamış veya suçu hiç işlememiş ise, bağlılık kuralı gereğince, azmettirenin sorumluluğu söz konusu olmaz. Buna "akim kalmış azmettirme" denir. Olayda (A), (B) ve (C)'nin kasten öldürme suçu bakımından herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. (B) ve (C)'nin parayı alıp kaybolması durumunda, fiilin dolandırıcılık oluşturup oluşturmaması konusu doktrinde tartışmalıdır. Ancak, TCK m. 55/1 gereği "suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler" kazanç müsaderesine tabi olacağından, A tarafından verilen bu para müsadere edilebilecektir.

OLAY II

5) (A)→ site sakinleri → Güveni kötüye kullanma suçu (m. 155/2)

-(A), bir suç işleme kararının icrası kapsamında farklı zamanlarda zilyetliğin devri amacı dışında tasarrufta bulunduğundan zincirleme suç (m. 43/1) hükümleri uygulanır.

6) (A)'nın suç tamamlandıktan sonra parayı iade etmesi m. 168 kapsamında etkin pişmanlık olarak değerlendirilir ve bu çerçevede verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

7) (A)'nın ertelenen hapis cezasının denetim süresinde kasıtlı bir suç olan güveni kötüye kullanma suçunu işlemesi, erteleme kararının geri alınması sonucunu

doğurur. Avukatın tekerrür uygulanacağı düşüncesi yerinde değildir. Zira TCK m. 58/4 gereği kasıtlı suçlar ile taksirli suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz.

8) Şartla salıverilen hükümlünün, denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, hâkimin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi hâlinde şartla salıverilme kararı geri alınır (CGTİK m. 107/12). Olayda denetim süresinde işlenen kasıtlı suçtan dolayı şartla salıverilme kararı geri alınacaktır. Sonraki suçu işlediği tarihten itibaren başlamak ve hak ederek tahliye tarihini geçmemek koşuluyla sonraki işlediği her bir suç için verilen hapis cezasının iki katı süresi ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verilecektir (m. 107/13).

OLAY III

9) (A)→ (B) → Dolandırıcılık suçu (m. 157)

TCK m. 159, dolandırıcılığın bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesini, daha az cezayı gerektiren nitelikli hal olarak düzenlemiştir. Bu olayda alacağın tahsili amacıyla dolandırıcılık suçu işlendiğinden, 159 uncu madde uyarınca ceza tayin edilecektir.

10) TCK m. 169 düzenlemesi gereği dolandırıcılık suçunun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine (faaliyet izninin iptali) hükmolunur. Somut olayda, diğer şartları da bulunmak kaydıyla (m. 60) özel hukuk tüzel kişisi hakkında faaliyet izninin iptali güvenlik tedbirine hükmedilebilecektir.

11) 6706 sayılı Kanun'un 11 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinde; "Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, iadesi talep edilen kişinin Türk vatandaşı olması", iade talebinin kabul edilemeyeceği haller arasında sayılmıştır. 1982 Anayasası da 38 inci maddesinin son fıkrasında aynı prensibi benimsemektedir. Böylece Uluslararası Ceza Divanına taraf olmaktan kaynaklanan yükümlülükler hariç bir Türk vatandaşı, yabancı ülkeye iade edilemez. Vatandaşlığın tespiti bakımından, TCK (m. 6/1-a), fiilin işlendiği anı esas almıştır. Belirtelim ki Türk Hukuku, vatandaşı iade etmenin sakıncalarını önleyici hükümler sevk etmiştir. Buna göre, iade edilmeyen vatandaşın, yabancı ülkede işlemiş olduğu suçtan dolayı cezasız kalmaması için bazı şartların varlığı halinde Türkiye'de kovuşturulup yargılanması mümkündür. (Bkz. TCK m. 10,11,13).

12) TCK m. 11/1 gereği (A)'nın işlediği suç hakkında yabancı ülkede yargılama yapılıp hüküm verilmiş olmasından dolayı Türkiye'de bu suçtan dolayı tekrar yargılama yapılması mümkün olmayacaktır. Ancak bu mahkumiyetin Türkiye'de tekerrür hükümlerinin uygulanması bakımından dikkate alınıp alınmayacağı hususuna değinmek gerekir. Türkiye'de esas olarak milli tekerrür sistemi benimsenmiş olmakla birlikte TCK m. 58/4 bazı suçlar bakımından bu duruma istisna getirmiştir. Bu hükme göre göre; kasten öldürme, kasten yaralama, yağma, dolandırıcılık, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile parada veya kıymetli damgada sahtecilik suçları hariç olmak üzere; yabancı ülke mahkemelerinden verilen hükümler tekerrüre esas olmaz. Dolayısıyla olayda kasten yaralama suçundan dolayı

bir mahkumiyet hükmü söz konusu olduğu için, (A) hakkında tekerrür hükümlerinin uygulanması mümkündür.

METİN SORULARI

13) a) Müsadere konusu eşya veya maddî menfaatlere el konulamadığı veya bunların merciine teslim edilmediği hâllerde, bunların karşılığını oluşturan değerler müsadere edilecektir (m. 55/2). Kaim değer müsaderesi olarak da isimlendirilen kazanç müsaderesinin bu türünde, müsadereye tabi eşya veya maddi menfaat failin malvarlığından çıkmış, yerine yeni bir değer girmiş olmalıdır. Buna göre, örneğin uyuşturucu madde ticaretinden elde ettiği geliri harcadığı için müsadere imkansız hale gelmiş ise, bu kazancın karşılığı olan para tutarının müsaderesine karar verilemeyecektir. Zira failin malvarlığına girmiş yeni bir değer bulunmamaktadır. Buna karşılık uyuşturucu madde ticaretinden elde ettiği kazanç ile hisse senedi alan failin söz konusu hisse senetleri müsadere edilebilecektir. Polis baskınında uyuşturucu madde satışından elde ettiği paralar yırtıldığı için ele geçirilemediğinde müsadere mümkün olmayacak, failin yanında olmadığı için elkonulamayan ve tespiti yapılan kazancın ise kaim değer müsaderesine karar verilebilecektir.

b) Müsaderenin hukuki niteliğinin bir güvenlik tedbiri olduğunu ifade etmek gerekir. Bu nedenle, müsadereye hükmedilmesi için bir suçun işlenmesi zorunlu olmakla birlikte, bu suçtan dolayı bir kimsenin cezaya mahkûm edilmesi gerekmemektedir. Örneğin suç işlenmesinde kullanılan tehlikeli eşyanın, bunu kullanan failin çocuk veya akıl hastası olması nedeniyle cezalandırılamaması durumunda dahi, müsaderesine hükmedilebilecektir. Çünkü bu kişiler işledikleri suç dolayısıyla cezalandırılamasalar bile işlenen fiil suç olma vasfını devam ettirmektedir ve bu kişiler hakkında ilgili güvenlik tedbirlerinin uygulanması mümkündür.

14) a) Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla TCK'nın 53 üncü maddesinde sayılan hak yoksunluklarından "seçme hakkı" ibaresi bakımından kısmen iptal kararı verildiğinden, bu hak yoksunluğunun geçerli olduğu zaman dilimi bakımından Anayasa'nın 67 nci maddesinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Kasten işlemiş olduğu bir suçtan hapis cezasına mahkum olan ve cezası kesinleşen kişinin henüz cezaevine girmemiş olması durumunda, AY m. 67/5'e göre, kişi henüz ceza infaz kurumunda olmadığından, seçme hakkının kullanılmasının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

b) Kasıtlı bir suçtan dolayı ceza infaz kurumunda bulunan kişinin cezaevinde oy kullanması mümkün değildir. (AY m. 67/5)

c) Kasıtlı bir suçtan mahkum olmuş ve sonra koşullu salıverilmiş kişi, artık ceza infaz kurumunda olmayacağından, dışarıda geçirdiği denetim süresi içerisinde seçme hakkına sahiptir (AY m. 67/5).

15) Adli para cezasının belirlenmesi konusundaki sistemlerden biri olan gün para cezası sisteminde, zengin ile fakir arasındaki eşitsizliğin giderilmesi ve suçlunun ekonomik durumuna göre cezanın bireyselleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu sistemde para cezasına hükmedilirken birden fazla aşama bulunmaktadır. Birinci aşamada kanunda yer alan sınırlar dâhilinde suçun ağırlığıyla orantılı gün birimi tespit edilmekte, ikinci aşamada ise, failin kişisel, sosyal, ekonomik durumu nazara alınarak yine kanundaki sınırlar çerçevesinde bir gün biriminin parasal miktarı

belirlenmektedir. Daha sonra gün birimi ile bir gün biriminin parasal miktarı çarpılarak hükümlünün ödemesi gereken adli para cezası miktarı bulunmaktadır.

KARAR İNCELEMESİ

a) Buradaki hukuki problem, hırsızlık konusu mal olan araç üzerinde meydana getirilen zararların hırsızlık suçunun yanında ayrıca mala zarar verme suçunu da oluşturup oluşturmadığı hususundadır.

b) TCK'nın 142 nci maddesinin 4 üncü fıkrasına göre, hırsızlık suçunun işlenmesi amacıyla mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde, bu suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için şikâyet aranmaz. Bu düzenleme uyarınca, hırsızlık yapmak amacıyla mala zarar verme suçunun işlenmesi durumunda, failin hırsızlığın yanı sıra ayrıca mala zarar verme suçundan cezalandırılması gerekir. Bununla birlikte, failin, mala zarar verip daha sonra o malı zilyedinin rızasına aykırı olarak alması durumunda, failin baştan itibaren bu mal üzerinde hakimiyet kurma iradesi olduğundan, ayrıca mala zarar verme suçundan cezalandırılmaması gerekmektedir. Bizzat mala zarar verme suçuna konu oluşturan mal üzerinde hırsızlık fiili gerçekleştirildiğinden aynı konunun birden fazla kez zarara uğramasından söz edilemeyecek, failin tek bir suçtan (hırsızlık) dolayı cezalandırılması gerekecektir. Bu yönüyle Ceza Genel Kurulu tarafından ulaşılan sonuç yerindedir.